

**ESTIMAREA EVOLUȚIEI INDUSTRIEI
ÎN TRIMESTRUL III 2009
PE BAZA ANCHETELOR DE CONJUNCTURĂ**

- august 2009 -

ESTIMAREA EVOLUȚIEI INDUSTRIEI ÎN TRIMESTRUL III 2009 PE BAZA ANCHETELOR DE CONJUNCTURĂ

Metodologie

Comisia Națională de Prognoză realizează trimestrial o Anchetă economică de conjunctură în sectorul industrial, prin care, pe baza răspunsurilor agenților economici intervievați, referitor la nivelul producției industriale, a comenzilor, stocurilor și prețurilor, pot fi elaborate prognoze pe termen scurt.

Ancheta economică se bazează pe un eșantion realizat pe baza bilanțurilor contabile și un chestionar, ambele fiind elaborate în cadrul Comisiei Naționale de Prognoză.

Eșantionul este alcătuit după o metodologie bine determinată, bazată pe metoda de sondaj pe grupe de natură stratificată la care s-a ținut cont de dimensiunile întreprinderii (număr de personal), ponderea grupei în producția ramurii industriale ca și de ponderea ramurii în total producție industrială.

Pentru anchetele de conjunctură realizate în anul 2009 s-a stabilit un eșantion de 567 agenți economici din sectorul industrial, fiind rezultatul unei rate de sondaj de 12% și furnizând o rată de acoperire de peste 74%.

Spre deosebire de celelalte sondaje pe termen scurt (sondaje realizate de INS și BNR) care au la bază aprecierea de către cei intervievați a tendinței de evoluție prin încadrarea sa în categorii ca *ascendent*, *stabilitate*, *descendent*, operându-se cu solduri conjuncturale, prezenta anchetă abordează încadrarea evoluției fiecărui indicator în plafoane de creștere/descreștere prestabilite, permițând astfel o cuantificare sub formă de procent a tendințelor viitoare.

Intervalele luate în considerație ca fiind posibile pentru creștere sau scădere sunt stabilite avându-se în vedere evoluțiile de până acum și cele viitoare ale unor parametri.

Principiul de calcul folosit la dezvoltarea anchetelor conjuncturale în cadrul Comisiei Naționale de Prognoză are la bază metoda ponderărilor succesive, care ține seama de modificările structurale ale producției, stocurilor sau comenzilor folosindu-se vectori de coeficienți calculați trimestrial care corectează datele de început de an.

Pentru o evaluare complexă a opiniei agenților economici rezultatele anchetei sunt comparate cu realizările din perioadele anterioare, fie cele publicate de Institutul Național de Statistică, fie cele din anchetele de conjunctură anterioare, după cum se specifică la fiecare indicator.

Tendințe generale

Potrivit sondajului de conjunctură realizat în trimestrul III 2009, situația economică în sectorul industrial se caracterizează, în viziunea agenților economici, printr-o stagnare a producției industriale la nivelul trimestrului II. În ceea ce privește cifra de afaceri și productivitatea muncii se constată o continuare a trendului ascendent care a fost înregistrat în trimestrul II:

- % -

	trim I 2009/ trim IV 2008	trim II 2009/ trim I 2009	trim III 2009/ trim II 2009
1. Producție industrială	-7,7%	8,3%	0,0%
2. Cifra de afaceri – total	-20,6%	9,6%	5,6%
intern	-27,8%	10,8%	8,6%
extern	-3,7%	7,8%	-1,8%
3. Stocuri de produse finite	18,5%	5,5%	-14,0%
4. Productivitatea muncii	-1,2%	14,6%	2,7%
5. Numărul mediu de salariați	-4,1%	-4,6%	-2,4%

Sursa: prelucrări CNP pe baza datelor INS; pentru trimestrul III rezultatele din anchetele de conjunctură

Cuantificarea răspunsurilor agenților economici a indicat, în cazul producției industriale, menținerea nivelului acesteia la nivelul trimestrului II în perioada iulie – septembrie, care urmează după o creștere importantă în trimestrul al doilea, față de trimestrul anterior, ceea ce va conduce pentru primele nouă luni ale anului la o reducere mai mică a producției industriale, comparativ cu situația semestrială (-9,0% față de -10,8% pentru primul semestru).

Cifra de afaceri în volum, pe total industrie, a crescut semnificativ în cel de-al doilea trimestru al anului (+9,6%), tendință continuată și în al treilea trimestru, dar cu o amplitudine mai mică (5,6%).

În ceea ce privește stocurile de produse finite, acestea se estimează ca în trimestrul III să scadă cu 14%, anticipându-se să rămână aproximativ la același nivel în primele nouă luni ale anului 2009, față de aceeași perioadă a anului trecut (-0,1%).

Numărul mediu de salariați a înregistrat un trend descendent de la începutul anului, previzionându-se și pentru trimestrul III o reducere a acestuia cu 2,4% față de trimestrul anterior. Astfel, ajustările personalului angajat în primele 9 luni sunt anticipate a ajunge la -11,6% față de primele 9 luni din 2008 și, avându-se în vedere reducerea amplitudinii declinului producției, se preconizează o creștere a productivității muncii cu 6,8%.

Analiza estimărilor agenților economici pentru trimestrul III 2009 față de trimestrul II 2009 arată o îmbunătățire a activității economice din industrie, chiar dacă efectele crizei mondiale încă mai persistă.

Deși principalii indicatori rămân încă la valori negative, raportat la perioadele similare (trimestru/trimestru corespunzător), este de remarcant, pentru trimestrul III, o creștere a productivității muncii la 13,3%, față de 8,4% în cel de-al doilea trimestru comparativ cu trimestrul II 2008.

Creșterile de competitivitate se vor face, în continuare, în opinia agenților economici, mai ales prin reduceri de personal (-13,2%).

- % -

	sem I 2009/ sem I 2008	trim III 2009/ trim III 2008	9 luni 2009/ 9 luni 2008
1. Producție industrială	-10,8%	- 5,3%	-9,0%
2. Cifra de afaceri – total	-19,9%	-13,5%	-17,7%
➤ intern	-24,1%	-19,2%	-22,4%
➤ extern	-11,1%	-1,4%	-8,0%
3. Stocuri de produse finite	-1,9%	4,2%	-0,1%
4. Productivitatea muncii	3,7%	13,3%	6,8%
5. Numărul mediu de salariați	-10,8%	-13,2%	-11,6%

Sursa: prelucrări CNP pe baza datelor INS; pentru trimestrul III rezultatele din anchetele de conjunctură

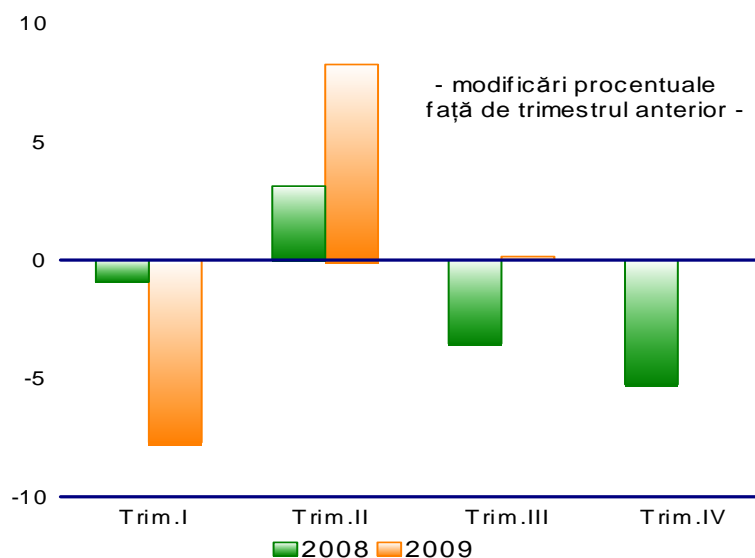
Principalii indicatori rezultați din anchetele de conjunctură în sectorul industrial

Producția industrială

Producția industrială a înregistrat la nivelul trimestrului II al anului 2009 o scădere de 8,7% față de perioada similară, nivel foarte apropiat de cel anticipat în ancheta anterioară (8,9%), iar la nivel de semestru reducerea a fost de 10,8% (10,9%, nivel anticipat de agenții economici).

- % -

Evoluția producției industriale



Analiza conjuncturală pentru cel de-al treilea trimestru al anului curent, inclusiv sondajul la nivelul agenților economici, indică posibilitatea ca în această perioadă producția industrială să înregistreze o scădere de circa 5% față de trimestrul similar al anului anterior, iar la nivelul primelor nouă luni ale anului se preconizează o reducere de 9%, datorată contracției cererii, mai pronunțată în cazul pieței interne față de cea externă.

În structură, sunt de remarcat trei situații distincte în evoluțiile viitoare ale ramurilor industriale:

- ramuri care recuperează din diminuarea producției din prima parte a anului, cum ar fi: industria alimentară, care se așteaptă să înregistreze chiar un plus față de primele 9 luni ale anului anterior, fabricarea produselor din prelucrarea țiteiului, fabricarea autovehiculelor de transport rutier;
- ramuri care nu par a fi fost afectate în mod substanțial de criza financiară și care își vor continua trendul ascendent și în trimestrul al treilea: prelucrarea lemnului, tipărirea și reproducerea pe suporturi a înregistrărilor, fabricarea echipamentelor electrice;
- ramuri care nu reușesc să depășească efectele crizei și ale căror niveluri de producție vor rămâne la valori reduse: industria metalurgică, industria chimică, industria ușoară și chiar industria altor produse din minerale nemetalice (materiale de construcții), industria mobilei.

Cifra de afaceri

Important de remarcat în evoluția volumului cifrei de afaceri este relansarea acesteia începând cu trimestrul II 2009, evoluție ce va continua, în opinia agenților economici și în trimestrul III. Astfel, după o creștere de aproape 10% față de trimestrul I, se așteaptă o nouă majorare cu 5,6% în trimestrul III față de perioada anterioară ceea ce denotă încrederea agenților economici în relansarea piețelor interne și externe.

La nivelul trimestrului II al anului 2009, comparativ cu trimestrul similar al anului anterior, s-a înregistrat o reducere a volumului cifrei de afaceri pe total industrie de 19,2%. În acest context, pentru primul semestru al anului, volumul cifrei de afaceri s-a redus cu 19,9%, comparativ cu perioada similară (19,2%, nivel preconizat anterior).

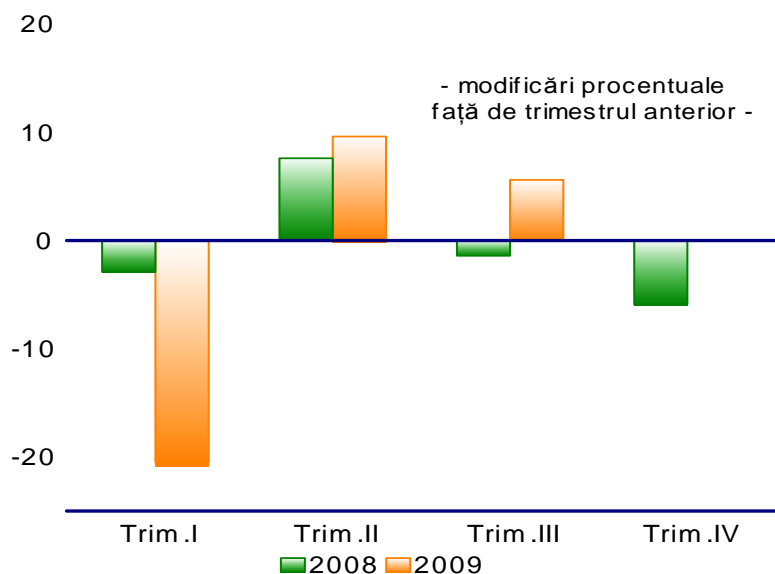
Ramurile care au înregistrat dinamici pozitive la nivel de semestru, în cazul acestui indicator, au fost: fabricarea calculatoarelor și a produselor electronice și optice, fabricarea altor mijloace de transport, activități de servicii anexe extracției, extracția petrolului și a gazelor naturale, iar dintre ramurile pentru care valoarea cifrei de afaceri nu s-a redus semnificativ față de semestrul I 2008 se poate menționa industria alimentară.

În ceea ce privește tendința cifrei de afaceri pentru trimestrul III al anului curent, agenții economici estimează o scădere a acesteia cu 13,5%, comparativ cu perioada similară, valoare ce va conduce la nivelul primelor nouă luni ale anului la o reducere de circa 18%.

-

% -

Evoluția cifrei de afaceri pe total industrie



Cifra de afaceri pentru producția industrială livrată pe piața internă a înregistrat la nivelul trimestrului II 2009, comparativ cu trimestrul anterior, o creștere de două cifre (+10,8%), dar la nivel de semestru reducerea a fost de 24,1%.

Conform estimărilor agenților economici, în trimestrul III 2009, cifra de afaceri a producției destinate pieței interne se așteaptă să își continue dinamica pozitivă (+8,6%).

Cu toate acestea, la nivelul primelor trei trimestre, cifra de afaceri în volum destinată pieței interne, este estimată de agenții economici să fie mai mică cu 22,4% față de primele 9 luni din 2008, datorită reducerilor mari din trimestrul IV 2008, dar în special în trimestrul I al acestui an. Deși în trimestrele II și III se înregistrează creșteri, trebuie subliniat și efectul de bază, respectiv un nivel ridicat înregistrat de cifra de afaceri pentru piața autohtonă în aceeași perioadă a anului trecut.

Cifra de afaceri pentru producția industrială livrată pe piața externă s-a redus la nivelul trimestrului II 2009 față de perioada similară cu 7,3%, iar la nivel de semestru scăderea a fost de 11,1%.

Anticipările agenților economici din eșantion indică la nivelul celui de-al treilea trimestru al anului curent o reducere de 1,8% comparativ cu trimestrul anterior ceea ce înseamnă că volumul cifrei de afaceri destinată pieței externe va fi în trimestrul III cu numai 1,4 % sub cea din trimestrul III 2008, indicând astfel o revenire a cererii externe.

Această evoluție a cifrei de afaceri externe va conduce în primele nouă luni ale anului curent la o reducere de 8%.

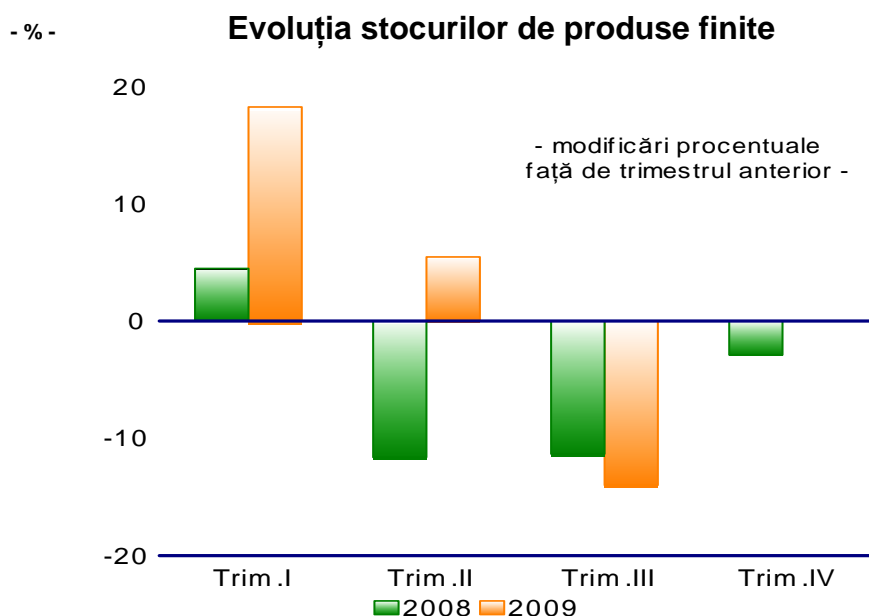
Stocurile de produse finite

Stocurile de produse finite au înregistrat la nivelul celui de-al doilea trimestru al anului 2009, față de perioada anterioară o majorare de 5,5%. La nivel de semestru, față de perioada similară, se poate menționa o scădere de

1,9%, ceea ce arată că această creștere a stocurilor din trimestrul II nu este îngrijorătoare.

Pentru trimestrul III 2009, agenții economici apreciază că stocurile de produse finite se vor reduce cu 14% față de perioada aprilie - iunie 2009, iar raportând la perioada similară a anului trecut se prevede o majorare de 4,2%.

La nivelul primelor nouă luni ale anului, prognoza stocurilor de produse finite indică un nivel aproape constant (-0,1%).



Stocurile de materii prime

Se așteaptă ca în trimestrul III 2009, stocurile de materii prime să înregistreze o scădere cu 1,8%, comparativ cu perioada aprilie - iunie 2009, situație diferită de perioada similară a anului 2008, când aceste stocuri au înregistrat o creștere cu 0,4%.

Evoluția stocurilor de materii prime

- modificări procentuale față de trimestrul anterior (%) -

	trim. I	trim. II	trim. III	trim. IV
2008	0,6%	-0,5%	0,4%	-2,2%
2009	-2,8%	-2,8%	-1,8%	

Sursa: date rezultate din anchetele de conjunctură ale CNP

Gradul de utilizare a capacității de producție

În perspectiva trimestrului III 2009 se așteaptă, conform răspunsurilor agenților economici care fac parte din eșantion, ca gradul de utilizare a capacităților de producție aflate în funcțiune să se situeze la aproape 70%, nivel superior celui înregistrat în ultimele trei trimestre, dar inferior celui din perioada similară a anului 2008.

Gradul de utilizare a capacităților de producție

- modificări procentuale față de trimestrul anterior (%) -

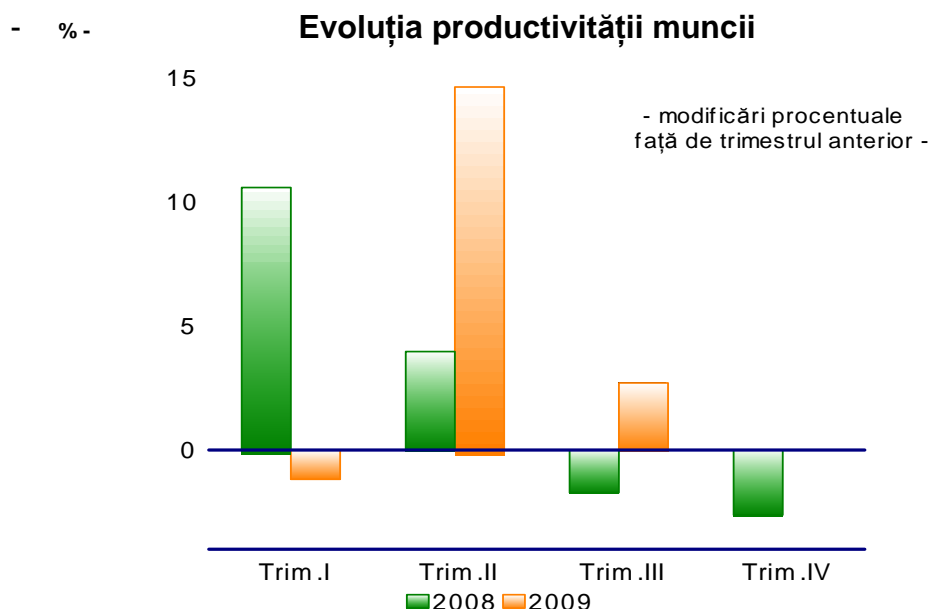
	trim. I	trim. II	trim. III	trim. IV
2008	76,9%	80,1%	76,9%	69,1%
2009	69,8%	66,8%	69,9%	

Sursa: date rezultate din anchetele de conjunctură ale CNP

Productivitatea muncii

În concordanță cu evoluțiile producției industriale și efectivului de salariați din industrie, productivitatea muncii a înregistrat în primul semestru al acestui an o creștere cu 3,7% față de perioada ianuarie – iunie 2008, pe baza unei scăderi importante a producției industriale, dar și a reducerii masive de personal din industrie.

Din luna martie s-a înregistrat o creștere a productivității muncii cu 5,7% față de luna corespunzătoare a anului anterior, trend ascendent ce a continuat și în trimestrul II, productivitatea ajungând în luna iunie 2009 față de iunie 2008 la cel mai ridicat nivel din acest an, respectiv 12,7%.



Pentru primele nouă luni agenții economici apreciază că productivitatea muncii va înregistra o creștere cu 6,8% comparativ cu perioada ianuarie - septembrie 2008, ca urmare a eforturilor acestora de a compensa efectele crizei financiare prin creșterea eficienței.

Costul unitar real cu forța de muncă

Costul unitar real cu forța de muncă în industrie a înregistrat în primele 6 luni ale anului o creștere cu 6,2% față de perioada similară a anului anterior datorită faptului că salariului brut real (deflatat cu IPP) a înregistrat o creștere de 9,1%, peste creșterea productivității muncii în această perioadă.

Pentru trimestrul III se așteaptă să se înregistreze pentru costul unitar real cu forța de muncă o scădere de 5,1% comparativ cu trimestrul anterior și cu 6,6% față de perioada iulie – septembrie 2008.

În aceste condiții, pentru perioada ianuarie – septembrie 2009, costul unitar cu forța de muncă se va menține la un nivel superior față de primele 9 luni ale anului anterior cu 1,8%.

Numărul de salariați

În ceea ce privește efectivul mediu de salariați, în perioada aprilie – iunie 2009, comparativ cu perioada aprilie – iunie 2008 s-a înregistrat o scădere de circa 200 mii persoane, ceea ce reprezintă o reducere cu 12,6% față de media trimestrului II 2008.

Efectivul salariaților din industrie - medie trimestrială -

	- mii persoane -			
	trim. I	trim. II	trim. III	trim. IV
2008	1595,9	1586,6	1559,7	1514,8
2009	1452,9	1386,4	1353,7	

În perioada iulie – septembrie 2009, comparativ cu perioada similară a anului anterior, se estimează că numărul mediu de salariați va ajunge la circa 1354 mii persoane, ceea ce reprezintă o scădere cu circa 13,2% față de media trimestrul III 2008.

La nivelul primelor 9 luni se preconizează că scăderea numărului mediu de salariați va ajunge la circa 11,6% față de perioada ianuarie - septembrie 2008.

Dinamica numărului de salariați

- modificări procentuale față de trimestrul corespunzător (%) -

	trim. I %	trim. II %	trim. III %	trim. IV %
2008	-2,5	-3,0	-3,5	-5,0
2009	-8,9	-12,6	-13,2	

Volumul creditelor

Datele obținute din sondajele de conjunctură pentru sectorul industrial, indică pentru trimestrul III al anului 2009 o creștere a volumului creditelor acordate agenților economici din industrie cu circa 1,7%, comparativ cu trimestrul II 2009,.

Pentru *creditele restante* se preconizează că acestea vor înregistra în perioada iulie – septembrie o creștere de circa 14% față de trimestrul anterior.

Ponderea creditelor restante în total credite

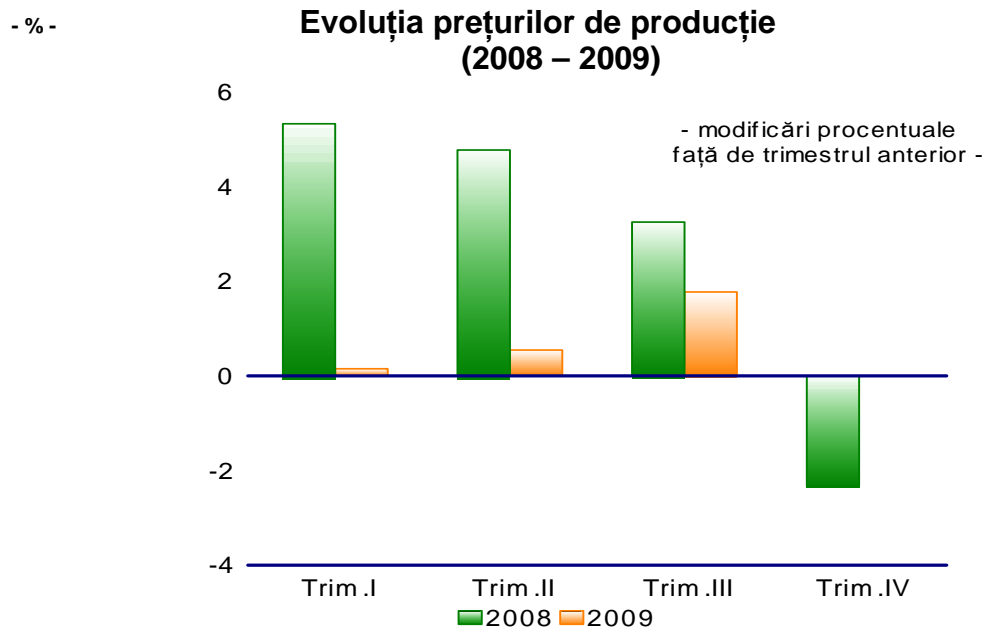
	- % -			
	trim. I %	trim. II %	trim. III %	trim. IV %
2008	0,83	0,95	1,10	1,44
2009	2,19	2,76	3,10	

Din datele furnizate de agenții economici se poate observa, de la începutul anului, că ponderea creditelor restante în totalul creditelor a crescut substanțial comparativ cu anul trecut. Această evoluție se poate pune pe seama faptului că o parte din întreprinderi nu reușesc să treacă peste criza

financiară, existând probleme de lichiditate în sistem. Și pentru trimestrul III se așteaptă ca ponderea creditelor restante în volumul creditelor totale să crească.

Prețurile de producție

În ceea ce privește prețurile de producție, acestea au înregistrat în perioada ianuarie – iunie 2009 o creștere semestrială medie de 3,48% față de perioada similară a anului trecut (majorarea componentei interne fiind mai mare, și anume 3,77%) și cu 3,22% în luna iunie 2009 față de decembrie 2008.



Anchetele de conjunctură prevăd pentru trimestrul III al anului curent un ritm mediu lunar al prețurilor de producție de circa 2,3%, ritm superior celui înregistrat în perioada iulie - septembrie 2008 (1,50%), precum și celui din trimestrul II al anului curent (1,29%).

Astfel, se poate estima o majorare a prețurilor de producție, la nivelul lunii septembrie 2009 față de decembrie 2008, de circa 5,6%, iar ca medie a primelor nouă luni o creștere de 2,3%.